

66 tūkst. darbingo amžiaus gyventojų nedirba jau daugiau nei metus. Nuo vasaros palaipsniui jų mažėja, tačiau ilgalaikių bedarbių skaičius vis dar yra 1,3 proc. didesnis nei prieš metus. Tai – 37,5 proc. visų Užimtumo tarnybos klientų.

Šios grupės socialinę struktūrą ir dinamiką nagrinėjantys Užimtumo tarnybos specialistai pastebi tam tikrų istorinių dėsningumų. Darbo rinkos 20 metų stebėseną rodo, kad ilgalaikių bedarbių srautai didėja krizių laikotarpiais. Vidutinis metinis jų skaičius sparčiai augo 2000-2004 m. po Rusijos krizės ir buvo pasiekęs 47 proc. visų bedarbių.

Mažiausiai ilgalaikių bedarbių buvo registruota 2008 m. – tik 3,8 tūkst. darbo ieškančių asmenų turėjo šį statusą (5,1 proc.). Nedidelis ilgalaikių bedarbių skaičius buvo stebimas ir 2009 m. – 15,7 tūkst. (7,7 proc.).

2010-2014 m. po pasaulinės finansų krizės irgi buvo pasiekta 47 proc. riba. Per koronaviruso pandemiją šis skaičius nuosekliai didėjo, tačiau ankstesnių lygių nepasiekė. Šis skaičius pradėjo augti pernai balandį. Pikas pasiektas šių metų birželį, kai ilgai nedirbantys asmenys sudarė 43,6 proc. visų darbo neturinčių asmenų. Prieš pandemiją jų buvo 27, 2 tūkst. (17, 3 proc.).

„Dabartinė situacija vis dėlto skiriasi nuo ankstesnių sunkių laikotarpių. Po pirmųjų pandemijos metų šoko darbo rinka gana greitai atsistatė, bet vis dar yra išbalansuota. Kaip niekada anksčiau šiais metais augo darbo paklausos tempai. Nors darbo pasiūla nuosekliai mažėjo, bet nepakankamai, kad tenkintų darbdavių poreikius ir būtų užpildomos laisvos darbo vietos“, – sakė Užimtumo tarnybos direktoriaus pavaduotojas Gytis Darulis

Šiuo metu tarp apskričių didžiausia ilgalaikių bedarbių dalis – Alytaus ir Tauragės apskrityse. Čia du iš penkių Užimtumo tarnyboje registruotų asmenų – ilgalaikiai bedarbiai (atitinkamai 43,4 proc. ir 40,6 proc.). Mažiausiai ilgalaikių bedarbių – Klaipėdos apskrityje (ketvirtadalis arba 25,8 proc.).

Tarp savivaldybių daugiausia ilgalaikių bedarbių – Lazdijų rajono savivaldybėje. Čia ilgalaikiai bedarbiai sudaro du trečdalius (67,4 proc.) Užimtumo tarnyboje registruotų darbo neturinčių asmenų. Kas antras bedarbis ilgalaikis – Kazlų Rūdos (52,7 proc.), Kalvarijos (49,1 proc.) ir Šiaulių r. (49,1 proc.) savivaldybėse.

Mažiausiai ilgalaikių bedarbių – Klaipėdos r. sav. (16,5 proc. tarp savivaldybėje registruotų darbo neturinčių asmenų), Pakruojo (20,4 proc.) ir Širvintų (20,8 proc.) savivaldybėje. Čia ilgalaikiai bedarbiai sudaro penktadalį ar mažiau tarp bedarbių.

198 Užimtumo tarnyboje registruotų asmenų nedarbo trukmė yra ilgesnė nei 10 metų. Jų duomenys šiuo metu analizuojami ir individualiai vertinami: kaip žmonės naudojami darbo rinkos paslaugomis, priima ar vengia priimti darbo pasiūlymus.

Daugelio šių ilgalaikių bedarbių istorijos panašios. 10 metų registruoto kliento portretas beveik nesiskiria visuose klientų aptarnavimo skyriuose. Tai dažniausiai žmonės, kurie turi sveikatos problemų, ribotą darbingumą, prižiūri ir slaugo kitus šeimos narius arba turi priklausomybių bei psichologinių problemų.

Antai ribotą darbingumą (30 proc.) turinti moteris iš Švenčionių kasmet teikia nedarbingumo pažymėjimus ir medicininės pažymas. Trakų gyventoja, turinti sveikatos problemų, kategoriškai pageidauja dirbti tik bibliotekoje ir tik pagal gyvenamąją vietą, įgyti kitą profesinę kvalifikaciją nesutinka.

Klaipėdoje viena klientė per 10 metų pateikė 134 nedarbingumo pažymėjimus, apie 20 medicininių pažymų dėl įvairių sveikatos ribojimų darbui. Jai buvo išduoti 34 siūlymai įsidarbinti, visi atmesti. Plungiškei, kuriai nustatytas neįgalumas, 45-55 proc. darbingumo lygis, nuo šių metų prižiūri sergančią mamą, negali dirbti. Pagrindinė neįsidarbinimo priežastis – motyvacijos nebuvimas, orientuota į socialinę paramą.

G. Darulis priminė, kad viena esminių buvimo registruotu bedarbiu sąlygų – tiek savarankiškai, tiek su Užimtumo tarnybos pagalba – ieškotis darbo. Tuo tarpu realiai nenorinčius dirbti ir atsisakančius darbo pasiūlymų asmenis tai turėtų padėti eliminuoti iš Užimtumo tarnybos. Tikimasi, kad šie pokyčiai padės išgryninti realiai Užimtumo tarnybos paslaugų pageidaujančių klientų grupę ir sudarys sąlygas jiems teikti individualizuotas ir maksimalią pridėtinę vertę kuriančias paslaugas.

